

Multiperspectiviteit in de klas

Het dekolonisatieproces van Nederlands-Indië

Voor leerlingen is het soms lastig om een bepaalde situatie of onderwerp te benaderen via verschillende perspectieven. Om dat te kunnen is begrip van de historische context en leren argumenteren een noodzaak. Het dekolonisatieproces van Nederlands-Indië is een interessant onderwerp waarbij je verschillende perspectieven kunt betrekken.

Wat?

In de onderbouw van de middelbare school wordt de dekolonisatie van Nederlands-Indië behandeld. De leerlingen weten dat de Indonesische nationalisten Soekarno en Hatta de onafhankelijkheid van de Republiek Indonesië uitriepen op 17 augustus 1945. De daaropvolgende vijf jaren zijn een turbulente periode. De Nederlanders probeerden bijvoorbeeld het koloniale gezag te herstellen, de nationalisten streefden tegelijkertijd naar een eenheidsstaat en de Molukkers belandden in een moreel dilemma in 1950. In deze werkvorm gaan leerlingen het dekolonisatieproces tussen 1945 en 1950 bekijken via verschillende perspectieven.

Voor wie?

Vmbo, leerjaar drie.

Hoe?

Er zijn drie perspectieven: Indonesische nationalisten, de Nederlanders en de Molukkers. De klas wordt in tweetallen verdeeld. De docent zorgt ervoor dat de verschillende perspectieven worden verspreid over de tweetallen. Ieder tweetal zoekt vervolgens op internet naar informatie over de toegewezen groep in de periode tussen 1945 en 1950. De leerlingen moeten onderzoeken wat de rol was van hun groep tijdens het dekolonisatieproces. Zij zoeken naar belangrijke jaartallen, gebeurtenissen en personen. De tweetallen verwerken de informatie in een woordweb op A3-papier.

Vervolgens gaan de tweetallen met groepjes in gesprek die een ander perspectief hadden. Bij het gesprek tussen de leerlingen wordt er gekeken naar de overeenkomsten en verschillen tussen de onderzochte groepen. De docent loopt rond tijdens de uitwisseling van de informatie om de gesprekken van de leerlingen te volgen. Eventueel kan de docent het gesprek sturen of leerlingen uitdagen om meer te beargumenteren. Als afsluiting van deze werkvorm worden er drie woordwebben van de verschillende perspectieven in de klas opgehangen. De docent bespreekt de werkvorm met de leerlingen kort na, waarbij de verschillen en overeenkomsten centraal staan.

Waarom?

Deze opdracht versterkt het historisch bewustzijn van de leerlingen. Ze leren om zich te verplaatsen in de opvattingen van mensen uit het verleden. Dit onderdeel staat ook beschreven in de syllabus geschiedenis van het vmbo. Het dekolonisatieproces van Nederlands-Indië was een

turbulente periode. Het is vervolgens interessant om te kijken naar de verschillende perspectieven in deze periode. Is er bijvoorbeeld sprake van continuïteit of discontinuïteit in de houding van een bepaalde groep? Wat waren de bijbehorende motieven? De leerlingen leren uiteindelijk dat een gebeurtenis of een bepaalde periode verschillende invalshoeken kent.

Wat levert het op?

De leerlingen krijgen meer achtergrondinformatie over de dekolonisatie van Nederlands-Indië. Als eerste leren ze zich te verplaatsen in de opvattingen van mensen uit het verleden. Ten tweede leren de leerlingen om te beargumenteren. Zij kunnen bijvoorbeeld benoemen dat de nationalisten zich niet hielden aan de afspraken van het Akkoord van Linggadjati. Het is dan noodzaak om achter de motieven te komen van de nationalisten. Waarom hebben zij zich niet aan het akkoord gehouden, wat is de oorzaak? Dit laat wederom zien dat beargumenteren belangrijk is. ■

Pieter Siwabessy is docent geschiedenis op het Christelijk Lyceum Apeldoorn.

Nederlandse soldaten in Indonesië in 1948.
Fotograaf: B. Huisman.
Bron: Nationaal Archief.